

**Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
12. ročník, školský rok 2019/20
Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)**

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Predkovia M. R. Štefánika sa už tesne pred polovicou 19. storočia dokázali postaviť za správnu vec a prinášať jej obete, dokonca aj tie najvyššie. Bolo to aj v období, keď v Myjave zasadala Slovenská národná rada.

Do odpoved'ového hárku správne napíšte:

- a) Do akého ozbrojeného boja sa jeho predkovia zapojili?
Pomôžte si aj pripojeným obrázkom.
- b) V ktorých rokoch sa tento boj odohrával?

2.* V odpoved'ovom hárku správne doplňte slová vo vete.

V Štefánikových študentských rokoch v meste ...A.... sa stretávame aj s menom Jeronym. Jednalo sa o spolok... B ... akademikov.

3.* Označte, ktorý z uvedených výrokov je pravdivý, a ktorý nie. Správnu odpoveď zakrúžkujte v odpoved'ovom hárku.

- a) M. R. Štefánik mal so svojím otcom celý život dobrý vzťah bez konfliktov.
- b) S T. G. Masarykom sa Štefánik stretol prvý raz až v Paríži.
- c) Počas štúdií Štefánik redigoval Umelecký hlas ako prílohu časopisu Hlas.
- d) Na Karlovej univerzite v Prahe získal titul doktora filozofie.

4.* V roku 1904 odišiel Štefánik do Paríža. Spomedzi uvedených pojmov vyberte iba tri, ktoré vystihujú jeho situáciu po príchode do metropoly Francúzska a zapíšte ich do odpoved'ového hárku.

čakanie, zábava, neistota, finančná tieseň, dostatok, manuálna práca

5.* Pozorne si prečítajte nasledujúci text a do odpoved'ového hárku správne doplňte mesto a aspoň priezviská Štefánikových priateľiek.

Keď žil Štefánik vo francúzskom meste ... A... prišla do tohto mesta skupinka českých študentiek, medzi nimi bola a j... B..., ktorá sa stala Štefánikovou novou láskou a nahradila v jeho srdci ... C...

6. * V Paríži vznikli v rokoch 1914 a 1915 hneď dve česko-slovenské organizácie, ktoré sa usilovali získať podporu Čechov a Slovákov žijúcich v krajinách Dohody, vrátane vojnových zajatcov. Bol to Zahraničný zväz česko-slovenský a Český zahraničný komitét.

- a) Aké plány povojnového riešenia štátnosti Čechov a Slovákov mali tieto organizácie?
- b) Ktorú z nich založil T. G. Masaryk?

7.* Štefánik sa spolupodieľal na memorande, ktoré spolu s Masarykom a Benešom odovzdali francúzskemu premiérovi A. Briandovi (na obr.) vo februári 1916. V ňom okrem iného riešili aj formu vlády v budúcom česko-slovenskom štáte, ktorou mala byť monarchia. Z uvedených možností vyberte tri správne, ktoré autori predložili ako možné varianty riešenia vládcu budúcej monarchie.

- a) na čele by mal stáť niekto z ruskej vládnucej dynastie
- b) parlament by zvolil za vládcu niektorého z predstaviteľov českej šľachty
- c) na trón by zasadol člen bulharskej vládnucej dynastie
- d) za vládcu by bol zvolený princ z niektorej zo spojeneckých krajín
- e) vznikla by personálna únia s Veľkým Srbskom
- f) vznikla by personálna únia s obnoveným Poľskom

8.* Rozhodnite, či uvedené výroky sú správne alebo nie. V odpoved'ovom hárku zakrúžkujte správnu odpoveď.

- a) Neskoršia Česko-slovenská národná rada vznikla v Paríži vo februári 1916.
- b) M. R. Štefánik v nej pôsobil od začiatku ako jeden z podpredsedov
- c) Z politických dôvodov presadzoval M. R. Štefánik, aby rada nemala vo svojom názve spomenuté Slovensko.
- d) K zmene názvu rady na Česko-slovenskú došlo na naliehanie zo strany zástupcov Slovenskej ligy v USA.

9.* Prečítajte si úryvok z dobového dokumentu z konca augusta 1916, pri zrode ktorého bol aj M. R. Štefánik, a odpovedzte na nasledujúce otázky.

„Česi a Slováci, súc si vedomí, že sú navzájom úzko spätí tak životnými záujmami, ako aj kultúrou a menovite pokrvnými zväzkami, želajú si vyvinúť sa v jednotný politicky nerozdielny a slobodný národ pod záštitou a protekciou Štvordohody. Tento národ má absolútnu dôveru k Rusku, ktoré šľachetne prejavilo rozhodnú vôľu pokračovať vo svojom historickom poslaní chrániť a oslobodzovať Slovanstvo.“

- a) Ako sa nazýval tento dokument? V odpoved'ovom hárku nájdete pomôcku.
- b) Mal tento dokument reálny význam pre „česko-slovenskú vec“ a naplnili sa jeho zámery?
- c) Uplatňuje sa v tomto dokumente čechoslovakistický prístup k Slovákom?
- d) V texte sa spomína Štvordohoda. Uveďte, ktoré európske mocnosti ju v tej dobe tvorili.

10.* Prečítajte si nižšie uvedené vyjadrenie na adresu M. R. Štefánika a odpovedzte na nasledujúce otázky.

„*Ste klamár, falšovateľ a platený rakúsky špión. Vedome a za peniaze pracujete pre Rakúsko a proti našej národnej veci.*“

- a) Takto sa o Štefánikovi vyjadril jeho dovtedajší spolupracovník, s ktorým boli na misii v tej istej krajine. Uveďte aspoň priezvisko toho spolupracovníka a krajinu, v ktorej boli na misii.
- b) Tento spolupracovník stál za vznikom novej organizácie, ktorá mala zastrešovať záujmy Čechov a Slovákov v danej krajine a bola nezávislá od Masaryka, Beneša a Štefánika. Uveďte názov tejto organizácie.
- c) Stručne vysvetlite, v čom sa rozchádzali názory Štefánika a tohto spolupracovníka.
- d) Uveďte, aké opatrenie napokon Štefánik vyvodil voči tomuto spolupracovníkovi.

11.* V Štefánikovom živote hralo veľmi dôležitú úlohu lietanie . V tejto súvislosti napíšte správnu odpoveď na nasledujúce tri otázky:

- a) Dňa 15. mája 1915 uskutočnil Štefánik svoj prvý bojový let. Išlo o misiu
stíhaciu, bombardovaciu alebo výzvednú?
- b) Čo znamenajú nasledovné skratky v súvislosti so Štefánikom a jeho aktivitami počas 1. svetovej vojny?

MF 54, MFS-99

- c) Štefánik našiel smrť v troskách dvojplôšníka s talianskymi výsostnými znakmi. Išlo o lietadlo značky

Fiat, Caproni alebo Blériot?

12.* Prečítajte si prečítajte text sa do odpovedového hárku zapíšte správne odpovede.

Štefánikovu diplomatickú prezieravosť charakterizuje aj to, že správne vyhodnotil vojenskú situáciu v marci 1919 v Rusku, keď vojská pod vedením ... A ... (na obr.) začali útočiť a ich cieľom bolo mesto ...B... Kým predstavitelia vlád Veľkej štvorky boli presvedčení oC.... vojenskej operácie, Štefánik mal iný názor, ktorý sa aj...D....

13.* Prečítajte si prečítajte text sa do odpovedového hárku zapíšte správne odpovede.

Štefánik sa v aktívne zúčastňoval mierovej konferencie v Paríži. Popritom sa tu sa stretol aj s „batkom“ Jozefom ...A... aj s predsedom prvej československej vlády Karolom (Karlem) ... B... i profesorom slavistiky Adolfom ...C..., s ktorým preberali aj otázku Lužických ...D...

14.* Do odpovedového hárku správne zapíšte odpovede na tieto otázky.

- a) Akým dopravným prostriedkom mal pôvodne cestovať Štefánik Talianska do svojej vlasti?
- b) Napíšte názov mesta, pri ktorom bolo letisko, odkiaľ Štefánik odletel domov.

15. Počas vlády Márie Terézie existovali na území Slovensku tri vysoké školy, z toho dve univerzity. Do odpovedového hárku uveďte mestá, v ktorých tieto vysoké školy sídlili a vyznačte, či tam sídlila univerzita. Pomôžte si a obrázkami, na ktorých vidíte dominantné stavby z dvoch miest, nejedná sa však o budovy vysokých škôl.

16. Zrušenie nevoľníctva bolo jednou z najvýznamnejších reforiem Jozefa II. a na rozdiel od iných už nebola odvolaná. Do odpovedového hárku správne napíšte odpovede na nasledujúce otázky.

- a) V ktorom roku bola táto reforma zavedená v Uhorsku?
b) Ktoré tri z uvedených slobôd získali týmto patentom bývalí nevoľníci?

slobodu zhromažďovania sa, slobodu sťahovať sa na iné miesto, slobodu sobášať sa, slobodu od poddanských povinností, slobodu dať deti na štúdium

17. Začiatkom 19. storočia bola v Európe zavedená takzvaná kontinentálna blokáda, ktorá mala oslabiť hospodárstvo a tým aj bojaschopnosť istej európskej mocnosti. Z uvedených troch skupín slov vytvorte tri vety, ktoré budú správne popisovať vtedajšiu situáciu v Európe.

A)	B)	C)
Anglicko	- blokádu	- nedodržovalo
Francúzsko	- blokádu	- postihla
Rusko	- blokáda	- zaviedlo

18. K akej vojnovej výprave počas napoleonských vojen sa viažu tieto pojmy? Uveďte, kto v nej napokon zvíťazil.

500 000, 50 000, prezimovanie, vypálené mesto

19. Rozhodnite, ktorý výrok týkajúci sa Viedenského kongresu v roku 1815 je pravdivý a ktorý nie. Správnu možnosť zakrúžkujte v odpoved'ovom hárku.

- a) Dôležitú úlohu pri rokovaní na kongrese zohral pruský politik Metternich.
- b) Hranice Francúzska boli obnovené podľa stavu v roku 1789.
- c) Nemecky hovoriace krajiny boli po novom združené v Nemeckom cechu.
- d) Francúzsko stratilo množstvo strategických bodov v Atlantiku a Stredomorí v prospech Veľkej Británie.
- e) Víťazné mocnosti vytvorili tzv. Svätú alianciu, ktorá rozhodovala o mieri a poriadku v Európe.

20. Vytvorte správne dvojice z bitiek a významu, ktorý mal ich výsledok. Správne dvojice písmen a čísel zapíšte do odpoved'ového hárku.

a) Bitka pri Világoši 1849	1) Zrušenie Nemeckého spolku
b) Bitka pri Solferine 1859	2) Zjednotenie Nemecka
c) Bitka pri Hradci Králové 1866	3) Vytlačenie Rakúska z Apeninského polostrova
d) Bitka pri Sedane 1870	4) Definitívna porážka maďarských revolučných vojsk

21. Sociálne učenie rímskokatolíckej cirkvi (na obr. jeho zakladateľ pápež Lev XIII.) vzniklo v druhej polovici 19. storočia ako reakcia na dobové spoločenské pomery. V odpoved'ovom hárku zakrúžkujte, či liberalizmus a socializmus toto učenie schvaľovalo alebo odmietalo.

22. K uvedeným charakteristikám umeleckých štýlov priradiť v odpoved'ovom hárku ten správny (na obrázku máte ukážku jedného z nich)

*klasicizmus, biedermeier, romantizmus,
realizmus, impresionizmus*

- a) Zavrhol antické vzory a vyzdvihoval silu lásky a vášne.
- b) Inšpiroval sa antikou a vyznával vyváženosť a jednoduchosť foriem.
- c) Za základ považoval zachytenie dojmu.
- d) Hľasal návrat k vernému zobrazovaniu a popisu života.
- e) Uplatňoval sa predovšetkým v meštianskom prostredí, v kultúre bývania a výrobe nábytku.

23. Určite, ktorá udalosť sa udiala skôr a správne ju zapíšte do odpovedového hárku

- a) vydanie diela Nárečie slovenské alebo potreba písania v tomto nárečí alebo založenie spolku Tatrín,
- b) dohoda na podobe spisovnej slovenčiny medzi Štúrom, Hurbanom a Hodžom alebo zvolenie Štúra za poslanca Uhorského snemu.

24. Ktoré z uvedených požiadaviek slovenského národného hnutia z Liptovského Mikuláša boli po potlačení revolúcie v rokoch 1848 – 1849 splnené? V odpovedovom hárku zakrúžkujte správnu odpoveď.

- a) vytvorenie všeobecného snemu so zastúpením všetkých národov Uhorska
- b) vytvorenie národného snemu Slovákov
- c) odstránenie nadvlády jedného národa nad inými v Uhorsku
- d) zavedenie slobody zakladania spolkov

25. Uved'te mená a priezviská prvého predsedu a prvého podpredsedu Matice Slovenskej a doplňte k nim aj ich príslušnosť ku katolíckej, resp. evanjelickej cirkvi.

26. Vytvorte správne dvojice z rokov a udalostí, ktoré sa k nim viažu. Do odpovedového hárku zapíšte len správne dvojice písmen a čísel.

a) 1871	1) založenie Československej jednoty
b) 1895	2) vznik Slovenskej ľudovej strany
c) 1896	3) vznik Slovenskej národnej strany
d) 1905	4) vznik Muzeálnej slovenskej spoločnosti

27. Významnú úlohu v národnom živote Slovákov zohrali v období Uhorska dodnes existujúce vydavateľstva zamerané primárne na vydávanie nábožensky orientovanej literatúry. Jedno patrilo katolíckej cirkvi a druhé evanjelickej cirkvi. Uved'te názvy týchto dvoch vydavateľstiev.

28. V rokoch 1879 až 1882 bola v Európe vytvorená významná vojenská aliancia. Do odpovedového hárku napíšte

- a) ako bolo toto vojenské spojenie označované,
- b) v ktorom roku sa do neho zapojila Rakúsko-uhorská monarchia,
- c) do ktorej oblasti sveta smerovali prevažne expanzívne ciele Viedne?

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková, PhD, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzent: Mgr. Barbora Kopuncová

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2020

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády